

1927

G O S P O D A R

Št. 3.

Gospodarstvo v državnih gospodarskih podjetjih.

Narodni poslanec Vlad. Pušenjak.

Naši ministri v sedanji vladi so sprožili vprašanje o državnih podjetjih, ki naj se odzamejo iz državne uprave ter postavijo na trgovsko podlago, ker je to edina pot, da se država izogne velikim izgubam. Da bo vprašanje jasno, prinašamo naslednji poučni članek narodnega poslanca Pušenjaka:

Naša država je lastnica mnogih gospodarskih podjetij, kakor rudnikov, tovarn svile, tobačnih tovarn, železarn, tiskarn, tovarn preprog, lastnica velikih in malih posestev, lastnica velikih površin gozdov. Ako bi ta posestva in podjetja bila v rokah zasebnikov, bi dajala ogromne dobičke državi, pa povzročajo znatno izgubo, in to kljub temu, da ne plačajo davkov, ne najemnine za uporabo stavb, odnosno visoke obresti za vloženi kapital kljub temu, da poleg teh ugodnosti uživajo razne druge ugodnosti, katerih niso deležna zasebna podjetja.

Pri razpravi o vseh proračunih smo opozarjali na nezdrave razmere v gospodarstvu v državnih podjetjih, smo zahtevali pojasnila in računске zaključke, a še letos v času strašne gospodarske krize se je vlada odločila dati finančnemu odboru nekaj več vpogleda v državno gospodarstvo. Člani finančnega odbora so dobili v roke razne računске zaključke, katerih prej nikdar niso dobili, obiskali so razna podjetja in tovarne, druge še nameravajo obiskati, člani finančnega odbora proučujejo razmere in bodo na koncu svojih študij stavili vladi predloge za izboljšanje gospodarstva in povečanja dohodkov iz državnih gospodarskih podjetij. Že dosedanji pregled državnih gospodarskih podjetij je pokazal velik nered v knjigovodstvu, slabo denarno poslovanje, nerednosti pri nabavi surovin in vnovčevanju izdelkov, tehnične pogoške, napake v kalkulacijah, konkurenčno nezmožnost, izplačevanje neprijemno visokih tantijem, provizij itd. Oglejmo si nekatera državna podjetja, da moremo presoditi, da je skrajni čas, da se nekaj ukrene, ker država ne more in ne sme izkazovati pri državnih gospodarskih podjetjih ogromnih izgub ko doslej, temveč morajo ista državi, ako se gospodarstvo vrši po trgovskih načelih ter vlada red in poštenje, donošati lepe čiste dobičke.

1. Državna posestva.

Poleg večjega števila manjših posestev je država posestnica dveh velikih posestev: Belje in Topolovec pri Sisku.

Veleposestvo Belje leži v Vojvodini, meri nad 86.000 oralov zemlje, med tem 24.242 oralov gozda; naši državi je pripadlo to posestvo kot lastnina nadvojvode Fridriha, feldmaršala avstrijske vojske leta 1914., člana vladarske hiše Habsburžanov.

Na posestvu obstoje nasipi v dolžini 40 km, odvodni kanal meri 240 km, dolžina železnice na posestvu znaša 110 km. Na posestvu se nahaja sladkorna tovarna, centralna mlekarina in klavnica, mlin, centralno konzumno društvo in strojna delavnica, v celem obstoji za ta podjetja in stanovanja uslužbencev na posestvu 1200 stavb. Na posestvu, ki leži ob reki Dunavu in Tisi, se goji na veliko ribarstvo, ustvaril se je velik semejojski zavod. Od ogromnega posestva z raznimi industrijskimi podjetji bi opravičeno pričakovala državna blagajna lep dobiček. Za l. 1923./24. se izkazuje v bilanci čisti dobiček v znesku 36 milijonov Din, za l. 1924./25. pa izgubo 8 milijonov Din, bilanca za l. 1925./26. še ni gotova. Pribiti treba, da izhaja izguba večinoma od izgube sladkorne tovarne, katera je v letu 1924./25. predelala največjo količino sladkorne repe. Da je nered in slabo gospodarstvo povzročilo izgubo, je najboljši dokaz dejstvo, da je prejšnji lastnik nadvojvoda Fridrih prejel od posestva letno 1 milijon zlatih predvojnih kron, da so se stavbe in naprave držale v najboljšem stanju, kar se sedaj ne more reči in da so se vedno znatne vsote uporabljale za povzdigi industrijskih podjetij. Nadaljnji dokaz nudi dejstvo, da je l. 1923. neka angleška tvrdka ponudila državi 45 milijonov Din najemnine in 10 milijonov Din za plačilo davkov, v celem torej 55 milijonov dinarjev dohodkov iz posestva. Angleška tvrdka je gotovo računala še na lep dobiček, iz česar izhaja, da bi moralo posestvo prinašati državi lepe dohodke, a ne izgubo. Vlada je seveda odklonila ponudbo angleške tvrdke in tako izkazuje posestvo v državni upravi v l. 1924./25. zgubo 8 milijonov dinarjev, dočim bi lahko dobila država 55 milijonov Din dohodkov.

Posestvo Topolovec meri okrog 1000 oralov zemlje, izkazuje v l. 1921. in 1922. nad 1 milijon dinarjev čistega dohodka, v l. 1923. le okrog 600.000 Din, a za l. 1924. in 1925. ni predloženih računskih zaključkov, kar je vsekakor sumljivo.

2. Tovarne svile.

V Vojvodini obstoje tri tovarne svile, katere je postavila svojčas madžarska vlada, ki je zelo pospeševala svilogojstvo v Vojvodini. Te tovarne bi bile le tedaj dobičkonosne, ako bi predelale na leto nad 1 milijon kg kokonov sviloprejk, a ne samo 300.000 kg. Svilogojstvo v Vojvodini nazaduje, ker se tej panogi ne posveča dovolj pažnje, kakor tudi, ker je delo za pospeševanje te panoge razdeljeno med ministrstvo kmetijstva in trgovine, a ni enotnega programa in smotrenega dela. Za leto 1924. in 1925. še niso sestavljeni računski zaključki iz priprostega razloga, ker še do sedaj ni ministarstvo določilo cene za prejete kokone, četudi je iz istih že davno izdelana svila in že tudi prodana v inozemstvu. V l. 1921., 1922. in 1923. se sicer izkazujejo čisti dobički, a to vsled

tega, ker so se kokoni zelo slabo plačali in se ni dalo sredstev za obnovo poslopij in strojev, kateri so zastareli in v zelo slabem stanju.

3. Državni rudniki.

Država je lastnica 14 premogovnikov, med temi dveh v Sloveniji, in to v Velenju in Zabukovici. Večina teh podjetij je končala z zgubo, dobiček pri 1 q rude je različen, ide od 0.01 Din do 0.90 Din. Čisti dobiček pri v Velenju pridobljenem 1 q premoga znaša 0.03 Din, to je 3 para. Smešno nizek čisti dobiček kljub prilično visokim cenam premoga. Edino pri soli je čisti dobiček pri 1 q znaten, znaša namreč 10.51 Din. Velika razlika glede čistega dobička je posledica razlike proizvodnih stroškov, kateri znašajo pri 1 q rude 9.06 do 53.21 Din, v rudniku v Velenju znašajo 11.61 Din. Gospodarstvo v državnih rudnikih treba temeljito predrugačiti, o tem so vsi merodajni krogi prepričani. Izdelan je že načrt, po katerem se naj postavijo ta podjetja na trgovsko podlago, da bodo dala državi primerne dohodke, a ne povzročale izgube, katere morajo pokrivati davkoplačevalci, a ne pride do izvedbe tega načrta.

Proč z birokratizmom!

Ti trije zgledi naj zadostujejo. Dajo nam sliko o gospodarstvu v državnih podjetjih, ki ni razveseljiva, pričajo pa tudi jasno, da je osobito pri nas resnična krilatica, da je država slab gospodar. Poleg splošne štednje v državnem gospodarstvu je nujno potrebno, da se iztrga državna gospodarska podjetja iz rok okostenelega birokratizma in postavi na zdravo trgovsko podlago.

(Kakor je razvidno iz poročila iz narodne skupščine, je vlada vprav na predlog SLS sprejela v program razdržavljenje državnih podjetij. Op. ur.)

Če sem zamudil rok za napoved dohodnine.

Marsikdo, ki se mu iz raznih vzrokov primeri, da zamudi predpisani rok za vložitev dohodninske napovedi, si ne ve pomagati in pusti v nemar vse skupaj, čeprav se mu vidi dobro in potrebno, da bi vložil napoved, ker mu njegove gospodarske razmere nujno kažejo, da bi bilo prav obvestiti davčno oblastvo o svojih prilikah in neprilikah. Zlasti v slučajih, da ima davčni zavezanec dolgove in je plačal pasivne obresti, ali da je les prodal, da ima po pogodbi dajati velik preužitek itd. Vse to oblastvu ni znano, rok za vložitev napovedi pa je zamujen. Kaj sedaj?

Prva priložnost je milostna prošnja za spregled zamujenega roka. Vložiti jo je obenem z napovedjo, kolkovati s kolkom za 5 Din in v njej navesti vzroke zamude. Seveda so opravičljivi le tehtni vzroki kot n. pr.: bolezen, skrajno slabe vremenske

neprilike, nenadna službena ali kupčijska odpotovanja, odsotnost vsled nepremagljivih ovir in temu podobno. Milostno prošnjo rešuje delegacija ministrstva financ v Ljubljani, predložiti pa jo je obenem z napovedjo davčnemu okrajnemu oblastvu.

So pa še seveda slučajji, da kdo pozabi na rok, ali prezre termin, morda tudi vsled nepazljivosti ali nepoučenosti. To in podobno niso tehtni vzroki, ki bi bili predmet milostne prošnje. Tudi v tem slučaju naj stranka ne opusti napovedi, če meni, da je njej potrebna. Naj jo kar vložijo pri oblastvu, četudi je rok že potekel. Kajti zakonska določila pravijo, da oblastva v slučaju, da stranka napovedi ni vložila, ali jo je vložila prepozno, morejo, smejo, ne pa morajo odmeriti davek po lastnih poizvedbah. Če tedaj povem v napovedi važne podatke, ki imajo vpliv na višino dohodka in davka, bodo oblastva, četudi je napoved prekasna, vpoštevala te podatke v napovedi in se ozirala nanje pri odmeri davka in pri presoji višine dohodkov. In če bi oblastva s cenilno komisijo vred morda prezrla tako napoved, ki obsega za odmero davka važne podatke, boste v pritožbi za odmero davka opozorili nanjo prizivno komisijo, ki bo to, če bo z dokazi podprto, popravila. Sicer pa so oblastva sama toliko uvidevna, da vsako zakonito dovoljeno in pametno, z dokazi podprto utemeljevanje dopuste in upoštevajo pri odmeri davka.

Tedaj ne pri zamujenem roku puške v koruzo! Ako je tvoj gospodarski položaj slab ter te davki res pretirano davijo in more, se vedno vprašaj, koliko po tvoji krivdi, ker se nisi dovolj pobrigal. Zato ne zamuditi nobene prilike, ki lahko vpliva na višino in odmero tvojih davkov. Taka važna prilika je dohodninska napoved. — Zato glej, da jo predložiš oblastvu, da spozna tvoje razmere. Če pa si rok zamudil, poskusi to popraviti in če imaš utemeljene vzroke, se ti bo na gori opisani način gotovo posrečilo. Zapomni si pa, da ti po milostni prošnji spregledani zamujeni rok daje pravico, da oblastvo napoved upošteva, brez ugodno rešene milostne prošnje ti pa prepozno vložena napoved daje možnost, da se oblastvo kljub zakasnelosti ozira nanjo.

Pogoji za saditev hmelja.

V dobi, ko vlada v kmetijstvu huda gospodarska kriza, skuša vsak kmetovalec poiskati si vire novih dohodkov tam, kjer misli, da se mu bo njegovo delo najboljše izplačalo. Tako se tudi v zadnje mčasu oglašajo od povsod želje po saditvi hmelja, ki je v zadnjih letih vrgel hmeljarjem lepe dobičke. Iz tega razloga je tudi umestno, da podamo tu nekoliko navodil glede gojenja in saditve te dragocene rastline, ki obeta vsaj nekoliko let še precejšnjo dobičkanost.

Ne bo brez koristi, če opozorimo še takoj pri uvodu na dejstvo, da je hmeljska kupčija borzna kupčija, to je, da so njegove cene odvisne od raznih svetovnih činiteljev. Zgodilo se je pred vojno, da se je dobilo v enem letu do 20 kron (v naši vrednosti do 220 Din), v prihodnjem letu pa ni bilo no-

bene kupčije ž njim in so ga tupa tam morali celo s tlati živini. Današnje visoke cene za hmelj izvirajo iz tega, ker je v zadnjih letih bolezen na hmelju v Nemčiji in na Češkem znatno zmanjšala svetovni pridelek. Zgoditi se lahko, da bo pridelek v vseh hmeljnih pokrajinah obilen, in tedaj bo cena hmelju tudi padla.

V Sloveniji, zlasti v Savinjski dolini, je bilo pred vojno okrog 3000 ha hmeljnikov, po vojni pa jih je ostalo samo še 600 ha. Kakor nam poročajo, do danes nismo še dosegli predvojne površine. Po mnenju strokovnjakov v hmeljarstvu bi znale cene zadnjih let približno trajati vsaj še pet do šest let. Ta doba pa popolnoma zadostuje, da se naprava hmeljnika dobro izplača in donese še gospodarstvu precej dohodkov. Če pa nastopijo leta, ko se hmeljarstvo ne bo več izplačalo, bo pač kmet moral hmeljniko zopet spremeniti v njive, ki mu pa bodo tedaj donašale več koristi nego dandanes, ker bo imel globoko obdelano in dobro zagnojeno zemljišče. Iz tega razloga ni odvrčati kmetov od saditve hmelja. Vendar jih je pa treba opozoriti, da hmelj ne uspeva povsod, ampak zahteva za dober razvoj tudi primerne pogoje od zemlje in podnebja.

Hmelj je rastlina zmernega podnebja, zato se pri nas lahko sadi povsod, tudi v višjih legah do 450 m nadmorske višine. Uspeva tudi tam, kjer vinska trta ne vzdrži. Najbolj mu prija srednja letna toplota od 16° C. Tudi proti mrazu ni občutljiv in lahko prenese tudi pozne mrazove, ki poškodujejo druge rastline. V splošnem se priporočajo vetrovne lege; manj ugodne so južne lege v vinorodnih krajih, ker je plod manj vreden.

Bolj občutljiv je glede vlage, ki jo vsled svoje visoke rasti in širokega listja mnogo rabi. Posebno znatna je poraba vode v poletnih mesecih, ko hitro raste. Zaradi tega ga je težko priporočati za suhe pokrajine, kakor je na pr. Belokrajina, ki trpi vsako leto na suši. Ko pa dozoreva, mu megle znatno škodijo. Lege z lahkimi vetrovi mu koristijo, močni vetrovi pa škodujejo.

Najboljši pridelek daje hmelj na rodovitni apneni, humozni, peščeni ilovici, a v drugi vrsti v laporjevi zemlji. Težke ilovice, posebno pa talne vode, ne prenese. Tudi suhe peščene zemlje niso za hmelj, četudi lažje prenesejo vlogo. Na vsak način pa zahteva hmelj dovolj globoko in propustno zemljo, v katero mora pognati svoje korenine do 60 in še več cm globoko.

Za pravilno zasaditev hmeljnika moramo zemljo mnogo globokeje zrahljati nego pri navadnih njivskih rastlinah, ker se glavni del korenin širi v globočini od 50 cm do 1 m. Zato se priporoča zrahljati zemljo vsaj do 60 cm globoko. To dosežemo najtemeljitejše z rigolanjem kakor v vinogradih pri saditvi trt z ročnim delom, to je z motiko in krampom. Ker je pa ročno rigolanje drago, se navadno vrši priprava zemlje s posebnimi rigolnimi plugi, ki obračajo zemljo 30—40 cm globoko. Seveda se tako delo ne more meriti z rigolanjem z lopato in krampom. Tako globoko oranje zahteva tudi močno vprego treh parov konj ali močnih volov.

Najugodnejša doba za tovažno delo je

pozna jesen ali pa tudi zgodnja zima. To pa zaradi tega, ker zdrobi zimski mraz tisto mrtvo zemljo, ki smo jo z rigolanjem spravili na vrh, in jo pripravi rodovitno; ker se zrigolana zemlja do spomladi uleže ter nam tedaj ni treba drugega dela nego jo samo prebrnati ter lahko zgodaj začnemo s saditvijo; ker se zimska vlaga ohrani dolgo v zrigolani zemlji in pride v korist sadežem; ker imamo tekem jeseni in zime več časa za to temeljito pripravo zemlje.

To bi bili v glavnem pogoji za tiste kmetovalce, ki si hočejo na novo nasaditi svoja zemljišča s hmeljem in poskusiti s to rastlino, ki obeta dandanes tako lepe dohodke. Zeleti bi bilo, da traja ta ugodnost visokih cen še več let, da si bo naše kmetijstvo vsaj v nekaterih krajih pomagalo iz svoje gospodarske krize.

Zimske hruške.

2. Pastorjevka je zimska hruška, ki je pri nas že davno znana in precej razširjena.

Plod je debel ali zelo debel (na kg gre 4—7 plodov) podolgate, nekoliko enostranske oblike. Koža je belkasto zelena ali zelenkasto rumena, na solnčni strani zamolklo rdeče nadahnjena. Pri mnogih plodovih se vleče od peclja do muhe plitva brazda ali rjava črta. Pecelj je dolg, zakrivljen in na stran potisnjen. Rumenkasto belo meso je bolj debelo zrnatno, na pol raztopno pa sočno. Plodovi iz ugodnih leg in dobrih letin so dovolj sladki in dobrega okusa, dasi ne baš prvovrstni. Zori včasih že koncem oktobra, navadno pa novembra in počaka do januarja. Trgati jo moramo kolikor mogoče pozno. Pastorjevka je dobra tržna vrsta, ker je neobčutljiva za prevažanje.

Drevo raste jako močno in naredi visok, razraščan vrh z višecimi vejami, ki so na gosto obrastene s kratkimi rodnimi brstiči. Cvete rano. Cvet ni občutljiv. Za dobro uspevanje hoče imeti zavedno lego z rodovitno, vlažno zemljo. Zaradi prav kmalu in je zelo rodovitna. Vobče jo bomo gojili v visokodebelni obliki na planem. Pa tudi kot prtilično drevo je hvaležna. Za špalir bomo izbrali pa zlahknejše sorte. Za prtilično drevje mora biti cepljena na kufino, kjer izmed vseh hrušek najboljše uspeva.

3. Drouardovka je pri nas še malo znana zimska hruška jako dobrih lastnosti.

Plod je debel in večkrat zelo debel (na kg gre 4—7 plodov) zvonaste, precej pravilne, proti peclju na kratko in topo zaokrožene oblike. Pecelj je debel, kratak, lesnat in tiči v jamici. Koža je tanka, svetlo zelena ter neenakomerno posuta z drobnimi svetlorjavimi pikicami. Godni plodovi porumene. Meso je belo in vleče nekoliko na rumenkasto, precej raztopno in sočno, sladkega, nekoliko dišavnega okusa. V slabih legah je meso okoli peščiča kamenito. Trgati jo moramo pozno. Godna je decembra in trdipi do januarja. V shrambi je jako občutljiva. Pozimi jo ne smemo pretrdo prijemati v tople roke, ker se ji pozna vsak prst. Sicer je pa drouardovka dobra tržna hruška, dasi je za prevažanje precej občutljiva.

Drevo krepko raste in naredi enakomerno razvit vrh. Cvete pozno in dolgo, zato v cvetu ne pozebe izlepa. Za podnebje ni izbirčna in uspeva tudi v mrzlejših krajih. Pač pa ima rado toplo peščeno zemljo in zavedne lege. Jako je zdravo in odporno. Zarodi precej mlado in rodi potem obilo in redno. Za visoko deblo ta vsota ni kaj primerna, ker rodi predebel sad. Ugajajo ji pa vsakovrstne pritlične oblike, bodisi na planem ali pa ob stenah. Na kutini razmeroma dobro raste. Za večje oblike je pa divjak vendarle boljši.

Mlekarska in sirarska zadruga v Šmiklavžu pri Laškem.

V nedeljo, dne 30. januarja se je vršilo pri nas gospodarsko zborovanje in posvetovanje glede poživljenja delovanja naše mlekarske in sirarske zadruge. Mlekarska zadruga je v našem kraju in v naših razmerah nekaj povsem novega in se mora radi tega boriti še z velikimi težkočami in deloma celo s predsodki ljudstva. Vendar ima ta gospodarska ustanova vse naravne pogoje za obstoj in ker ima — kot odina enaka organizacija v laškem okraju — tudi vzgojne namene, je posebno velikega gospodarskega pomena, da se zadruga ohrani in da se ji pomaga s primerno podporo do uspešnega razvoja. — Naš kmet je ubožen in ima dohodek edino iz reje živine. Vendar pa se tudi reja volov in klavne živine spričo današnjih gospodarskih prilik le slabo izplača in je radi tega zboljšanje naših dohodkov in našega gospodarstva iskati edino v — mlekarstvu! Mlekarska zadruga se je obrnila na okrajni zastop s prošnjo za podporo. Le-ta pa je bila odklonjena ker da okraj nima sredstev. Radi tega se je zadruga potem obrnila s prošnjo na velikega župana in na ministrstvo, ki bo gotovo vpoštevalo izredno važnost prve vzgledne mlekarske zadruge v okraju in bo razumelo tudi važnost, ki jo ima razvoj mlekarstva v naših siromašnih hribovitih krajih na Stajerskem.

Nadejamo se radi tega, da naša prošnja ne bo zaman. — Ob priliki tega zborovanja je predaval kmetijski referent g. Wernig iz Laškega o mlekarstvu in o drugih gospodarskih vprašanjih. Stavljal nam je za vzgled Gorenjsko, ki je prišla potom mlekarstva kljub slabšim naravnim pogojem razmeroma do precejšnjega blagostanja. G. Deželak iz Laškega nas je navduševal za kmetijsko združeno delo in nam je poročal o vzglednem kmetijskem združništvu v Švici. — Na predlog člana oblastne skupščine g. Debelaka iz Lož, bi se naj v bodoče vršilo pri nas več gospodarskih predavanj, da bi se na ta način poučilo ljudstvo o vseh novejših sredstvih za potrebno povzdigo kmetijstva in predvsem živinoreje.

Denar.

g Službeni tečajji za mesec februar. Finančni minister je za mesec februar določil sledeče službene tečaje tujih valut: 1 angleški funt 276.10 Din, 1 turška lira

247.80 Din, 1 napoleon 216.80 Din, 1 ameriški dolar 56.70 Din, 1 kanadski dolar 56.30 Din, 1 inozemski goldinar 22.65 Din, 1 švedska krona 15.13 Din, 1 danska krona 15.10 Din, 1 norveška krona 14.43 Din, 1 zlata nemška marka 13.50 Din, 1 švicarski frank 10.95 Din, 1 madžarski pengő 9.95 dinar, 1 španska peseta 9.15 Din, 1 avstrijski šilling 8 Din, 1 belgijski belg 7.90 Din, 1 poljski zlatnik 6.30 Din, 1 italijanska lira 2.45 Din, 1 francoski frank 2.26 Din, 1 češkoslovaška krona 1.68 Din, 1 grška dragma 0.78 Din, 1 bolgarski lev 0.41 Din, 1 rumunski lej 0.30 Din.

Cene.

g Novosadska blagovna borza. Pšenica baška 75 kg težka 302.50 Din za 100 kg v vagonskih dobavah na nakladalni postaji, kar velja pri večini borznih kupčij; pšenica baška 76 kg težka 305—307.50 Din, Koruza baška 157.60—160 Din, koruza baška sušena 162 Din, za dobavo v februarju 165 Din. Moka baška »Ogg« 460—465 Din, baška »Og« 460 Din; baška »2« 410 Din, baška »5« 360 Din, baška »6« 300 Din. Otrobi baški 132.50 Din, srbijanski Beograd 116 dinarjev.

g Položaj na žitnem trgu. V zadnjem času vlada na žitnem trgu čvrsta smer, ki se od dne do dne poostruje. Na trg prihaja vedno manj blaga. To se da razlagati na podlagi poročil s svetovnih tržišč, ki kažejo povsod stremljenje navzgor. Amerika viša cene, Avstralija pa poroča o slabem stanju posetve. Vpliv teh poročil obenem s poročili o stanju naše produkcije je provzročil naraščanje cen, ki se najbrž ne bo tako hitro obrnilo. Naša žetev je bila v primeri z lansko letino zlasti v koruzi mnogo slabša. Vse kaže, da pridelek ne bo zadostoval za naše potrebe in jo bo morda še treba uvažati. Vsi ti razlogi so povzročili sedanji dvig cen pšenici in koruzi. Kmetovalci in večje tvrdke ne oddajajo blago in je težko kriti tudi manjše količine. Ponudbe ni skoro nobene, povpraševanja vedno več. Tako je cena koruzi v zadnjih 14 dneh poskočila že nad 165 Din ter izgleda, da pojde še višje. Kritičen je položaj pri pšenici, za katero je najmanj ponudbe in največ povpraševanja. Cena ji je že okrog 310 Din franko baška postaja. Znatno se je podražila tudi rž, čije ponudbe so zelo majhne. Tržaški žitni trg dobavlja večinoma argentinsko pšenico in besarabsko koruzo, ker naše cene ne prija. Samo jugoslovanski fižol prihaja še v poštev, pa tudi ta le v manjših množinah.

g Cena sladkorju nekoliko nazadovala. V letošnji kampaniji se je v Jugoslaviji pridelalo okrog 7.500 vagonov sladkorja. Ako prištejemo k temu že 300 vagonov, ki so nam preostali iz minole kampanje, je torej konzumu na razpolago skupno 7.800 vagonov sladkorja. To pomeni, da s to produkcijo najbrž ne bo krita domača potreba, ki je znašala lani 8.200 vagonov. Promet na sladkornem tržišču je bil minula dva meseca zelo živahen radi tega, ker je vladalo na svetovnem trgu naraščanje cen. Medtem so začele cene povsod padati, vsled česar so naše tvornice znižale cene za 15 par pri kg na debela. Kupčija je sedaj precej mirna.

g Slaba vinska letina v Dalmaciji. Tudi v Dalmaciji je bilo preteklo leto za vinogradnike zelo slabo, vendar primanjkljaj napram l. 1925 ni tako velik kakor v Sloveniji. Po uradnih podatkih je v Dalmaciji veniji. Po uradnih podatkih je v Dalmaciji znašala produkcija v letu 1926 565.000 hl (napram 792.000 hl v l. 1925) in sicer 514.000 hl črnega in 150.000 hl belega vina. Primanjkljaj napram l. 1925. znaša 226.000 hektolitrov ali 29 odstotkov.

Živina.

g Živinski sejem v Mariboru. Prignanih je bilo 20 konj, 6 bikov, 183 volov, 311 krav, 10 telet, skupaj 600 komadov. Povprečne cene za kg žive teže so bile: debeli voli 7—8 Din, poldebili 6.50—7.50 Din, vprežni voli 6—6.50 Din, biki za klanje 6.25—7.50 Din, klavne krave debele 6 do 6.75 Din, plemenske 5—6 Din, krave za klobasarje 2—3 Din, molzne in breje krave 5—6 Din, mlada živina 6.50—8 Din. Mesne cene: govedina 10—18 Din, teletina 12.50 do 19 Din, svinjsko meso 10.50—27 Din kg. Prodanih je bilo 256 glav, od teh 43 za Italijo in 61 za Avstrijo.

Razno.

g Sejmi od 14. do 26. februarja. Semič (14. febr.), Dob (14. febr.), Gor. Tuhinj (20. febr.), Moravče (24. febr.), Dolenja vas pri Ribnici (14. febr.), Velike Lašče (21. febr.), Bučka (24. febr.), Izlake (17. febr.), Št. Lambert (14. febr.), Zubina (24. febr.), Dobrova pri Ljubljani (14. febr.), Cerknica (24. febr.), Žirovnica (14. febr.), Črmošnjice (25. febr.), Kandija (17. febr.), Jesenice (14. febr. febr.), Lesce (24. febr.), Sevnica (14. febr.), Šoštanj (24. febr.), Buče (16. febr.), Pišce (19. febr.), Videm (20. febr.), Verače (22. febr.), Teharje (22. febr.), Braslovče (21. febr.), Kozje (24. febr.), Slov. Bistrica (24. febr.), Rogatec (24. febr.), Laško (24. febr.).

g Konjski semnji od 14.—26. febr. Žalec (14. febr.), Ptuj (15. febr.), Teharje (22. febr.), Šaštanj (24. febr.), Bučka 24. februarja.

g Uvozna carina in naše kmetijstvo. Precejšen del krivde na današnji kmetijski krizi nosijo naše visoke uvozne carine na tiste predmete, ki so neobhodno potrebni poljedelski produkciji. Kmet mora vse svoje potrebščine znatno dražje kupovati, nego zmorejo prodajalne cene njegovih pridelkov. Tako nastajajo nesoglasja v njegovem gospodarstvu, ki ga ženejo v dolgove. Oglejmo si sama carinsko obremenitev posameznih najvažnejših predmetov, brez katerih kmet sploh ne more gospodariti. Tako se na pr. podraži radi carine modra galica za 15 odstot., čilski soliter za 2.8 odstotka, superfosfat za 21, Tomasova žindra za 18, plugi za 23—54, vinske stiskalnice za 63, grablje za 30, kose za 11, srpi za 11, verige za 33, sekira za 28 odstotkov itd. Ta podražitev gre v celoti na račun kmeta. Na drugi strani pa morajo naši pridelki na inozemskih tržiščih vzdržati najtežjo konkurenco. Ni torej čudo, če se v zadnjem času od vseh strani pojavljajo glasovi, ki zahtevajo spremembo dosedanjih carinskih postavk. Te

visoke carine predstavljajo namreč težko davčno breme, ki ga mora nositi predvsem najnaprednejši kmet, ki se trudi da zviša produkcijo zemlje v čim višji meri. Sicer je res, da tudi naša industrija potrebuje zaščite, ki je pa v gotovih slučajih previsoka, v drugih pa brez pomena, ker so na drugi strani visoke carine za uvoz surovin, ki jih industrija rabi. Mnogo carinskih postavk bi se dalo znižati brez škode za našo industrijo, posebno če se odpravijo vse carine, ki imajo edino fiskalen značaj.

g. Kuhanje žganja iz kupljenih sirovin za lastno porabo. Generalna direkcija davkov je v razpisu št. 100 pojasnila nekatera vprašanja glede kuhanja žganja iz kupljenih sirovin, ki jih hočemo tu na kratko navesti. Po tej določbi sme vsakdo kupiti neomejeno količino sirovin za kuhanje žganja za svojo domačo porabo, le da mora za količino sirovin, ki presega količino sadja, pripadajočo po številu rodbinskih članov, plačati trošarino. Kuhati pod stalnim nadzorstvom in plačati trošarino mora le od presegajoče množine sirovin. — Če ima kupec sirovin tudi zdaj kaj lastnega sadja, se mu to šteje, kakor da ga je kupil. Torej šteje se vsa množina skupaj in določijo, koliko mu pripada po številu članov rodbine. Od presežne množine mora plačati trošarino. — To se pa nanaša samo na osebe, ki se ne pečajo z gostilno ali vobče s točenjem ali prodajanjem vina, piva, žganja ali špirita. Gostilničarji in drugi prodajalci alkoholnih pijač nimajo namreč pravice kupovati sirovine za kuhanje žganja brez plačanja trošarine, četudi bi hoteli kuhati žganje samo za domačo potrebo.

Edino najboljši šivalni stroji in kolesa za rodbino, obrt in industrijo so le

za rodbino, obrt in industrijo so le

Jos. Petelinca

Griž ter, Adler

Najnižje cene! Tudi na obrokel Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika.

Pouk v vezenju brezplačno.

Večletna garancija.

ZAHVALA. V neizmerni žalosti, ki nas je zadela ob izgubi našega sina in brata

MATEVŽA SILA, cerkvenika v Trebnjem, nas je tolažilo sočutje, ki nam ga je izkazalo vse prebivalstvo cele župnije. Najlepšo zahvalo dolgujemo pred. g. dekanu J. Plantariču za vodstvo pogreba in drugim duhovnikom, ki so prišli od blizu in od daleč, Orlom in Marijini družbi, pevcem in darovalcem vencev; končno vsem, ki so nam ustno ali pismeno izrazili sožalje. — Vsem poplačaj Bog tisočerno! — Trebnje, dne 28. januarja 1927.

Anna Sila, mati, Ignacij, Mič, Anica, brat in sestri.

Veseli boste

in vedno se boste dobro počutili, ako z redno masažo, drgnenjem in umivanjem s Fellerjevim pravim blagodišnim Elsafluoidom prebudite v vseh delih telesa cirkulacijo krvi, osvežite mišice in celo telo in se storite s tem odpornega in sposobnega za delo. Za od časa naših dedov pokazuje se Elsafluoid pri zunanji in notranji uporabi kot zanesljivo, bledino obiljujoče domače sredstvo in kosmetikum. To potrjujejo mnoge zahvalnice. Pravi Elsafluoid je močnejši in boljsega delovanja kot francosko žganje.

Zahtevajte za poizkus v lekarnah in odgovarjajočih prodajalnih izrečen »Feller« pravi Elsafluoid, v poizkusnih steklenicah po 6 Din, v dvojnih steklenicah po 9 Din ali specialnih steklenicah po 26 Din. Po pošti pride tem cenam, čim več se naroči nankrat; z ovojnjino in pošiljino vred stane: 3 poizkus, ali 6 dvol, ali 2 specialni stekl. 61 — Din 27 " " 18 " " 5 " " 113 " " 54 " " 36 " " 12 " " 254 " "

Naročila nasloviti razločno takole:

EUGEN V. FELLER, lekarna v Stubelj Donji, Elsafluoid trg br. 16 Hrvatska.

Drevesničarska zadruga v Dorčarjih, pošta škofja Loka — je začela z oddajo visokodebelnih sadnih drevesc. JABLANE: Pisani kardinal, Jakob Lebel, bobovec, šampanska ren-ta in več drugih plemenitih vrst. — HRUŠKE: Vinske mostnike, rumenke, tepke in razne druge vrste. — Cena jablanam je: I. vrsta 10 Din, II. vrsta 8 Din, III. vrsta 5 Din za komad. — Cene bruskam: I. vrste 12 Din, II. vrste 10 Din za komad. — Vse cene veljajo z ovojnjino vred franco kolodvor škofja Loka. Manj kot 30 komad. drevesc se ne razpošilja. Naročila zadrugi.

Črtniška pisarna
dr. Ivo Benkovic, Ljubljana

se je **PRESELILA** s 1. februarjem 1927 v nove lokale na **Aleksandrovi cesti št. 2, I. nadstr.**, palača Ljubljanske kredit. banke (prejš. tel. št. 2).

Kako sta se našla. A: »Kje pa ste svojo soprogo spoznali?« B: »Na nekem potovanju v brzovlaku. Sedela je meni nasproti. Na nekem ostrem ovinku mi je vsled sunka odletela v naročje in tam obsedela.«

Gost pri »Zlati ribici«: »Kako pa je to, da mi danes prinesete mnogo manjšo porcijo kot pa včeraj?« Natakari: »Kje pa ste včeraj sedeli?« »Tam pri oknu.« Natakari: »A tako. Veste, tam pri oknu dajemo vedno večje porcije. To pa radi reklame, da vidijo mimoidoči.«

»Čemu pa nosite dvoje očal s seboj?« »Veste, če ščipalnik zgubim, ga brez očal ne morem najti.«

„Domoljubov“ Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica velja za enkrat Dva 5. Naročniki „Domoljubov“ plačajo samo polovico, ako kupujejo kmet, potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslov ozir. obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe.

Za 10 Din dobi naročnik „Domoljubov“ na temle mestu mali oglas, ako ne obsega več kot 10—12 besedi.

A. B. STROJ radi eu. s ploščami vred se kupi. Poizudbe na N. Pustinek, Sevnica.

Ben in mo gr 2-6 konjskih sil, mo an. popolnoma v dobrem stanju, s amortizacijo in cirkularno žaga - na prodaj. Kje pove uprava pod št. 895.

Krojci in šivilje!

Kroje (šive) po poljubnih slikah izdeluje **KNAPFEL ALJOŽI**, učitelj krojaštva, Ljubljana, Krževniška ulica 2.

Franc Jordan v Škocijanu proda dobro ohranjeno **carminsko** ugodni cenil. Cena po dogovoru.

Mizarški vajence sprejme takoj. **Matija Perac**, mizar, tvornica, Šiška, Celovška cesta 121.

Pehivstvo novo za spalno sobo, iz javorja, politirano, po zelo nizki ceni proda **Martin Košir**, mizar, Brad, Novomesto.

Družabnik z 10.000 Din kapitala za dobro uspevajoče podjetje se išče. Osebnostno delovanje nepotrebno. Cenjene ponudbe na upravo pod št. 905.

Platalce za lanski letnik „Slovenca“ ima v zalogi Knjigovoznica **K. T. D.** v Ljubljani.

Gljiva v eh vrst za domačo in cerkveno porabo dobile najugodnejše pri Gredajski župkarski zadrugi v Ljubljani, Kongresni trg 2

Sprejem **Novoskega učenja** najraje z delo. Kje pove uprava „Domoljubov“ pod št. 895.

Va eca za steklenice in medicinsko obrt, zdravje in modrega sprejme. Ifana in stanovanje v hiši. **E. Story**, nast., Krško se 5.

Napredni je večja množina zina cesa in rapa. Več se porzvo v Zg. Šiški 8 pri Sitarju.

Pozor Amerikanci!

Posestvo na najugodnejšem mestu rodovitne Dolenjske pocieni na prodaj. Priitika soudeležbe pri jako dobičkonosnem podjetju. Potreben kapital 130.000 Din. Ponudbe na upr. št. 901.

Seme Kaseis eta zela prodaja **Ig. Mercina**, p. D. M. v Polju 20 gr za 5 Din. Denar z naročilom, tudi v znamkah.

Gord za posekati prodam. Hrastov in bukov les. Naslov pove uprava št. 906.

Kdor

je malokrven? Kdor je bled? Kdor ima slabe žilice in vaje i tega večkrat givobol in pomanjkanje spanja? Kdor boleha na želodcu? Kdor nima teka? Tak naj poskusi

„**ENERGIN**“, železno kina-vino.

„Energin“, železno kina-vino čisti, očvrščuje in osvečuje kri, daje zdravo, rudečo barvo ter da izboren tek.

Okusa je dobrega ter ga radi pije otroci in odrasli. Vsaki steklenici je priloženo točno navodilo o uporabi.

3 velike steklenice za 125 Din ali 6 velikih steklenic za 248 Din in 1 mala zastoj. — Razpošilja po pošti

Laboratorij „ALGA“, Sušak 4

Da je „Energin“ železno kina vino res dobro zdravilo ter da se o tem prepričate, preberite nižje navedeni zahvali.

Velecenjeni gospodi!

Čast mi je obvestiti Vas, da sem preizkusila Vaše zdravilo »Energin« železno kina vino. — Obenem Vam naznanam, da sem ga uporabljala kakor ste navedli in da sem z uspehom zelo zadovoljna. — Pošljite mi takoj še 3 velike steklenice.

Zagreb, 14. marca 1926.

Josefina Zlender.

Spottovani gospodi!

Pa priporočilo svojih sosedov preizkusil sem tudi jaz. Vaj preparat »Energin«, železno kina vino. — Lahko Vas obvestim, da sem ga uporabljal, kakor ste mi navedli, zelo zadovoljen z uspehom. Lepo sem se osomogel in vživam izboren spet. — Vaše zdravilo »Energin«, železno kina vino je tukaj še dobro znano in je marsikomu še pomagalo. — Pošljite mi še 3 velike steklenice.

Kotoriba, februarja 1926.

Karl Potrac.